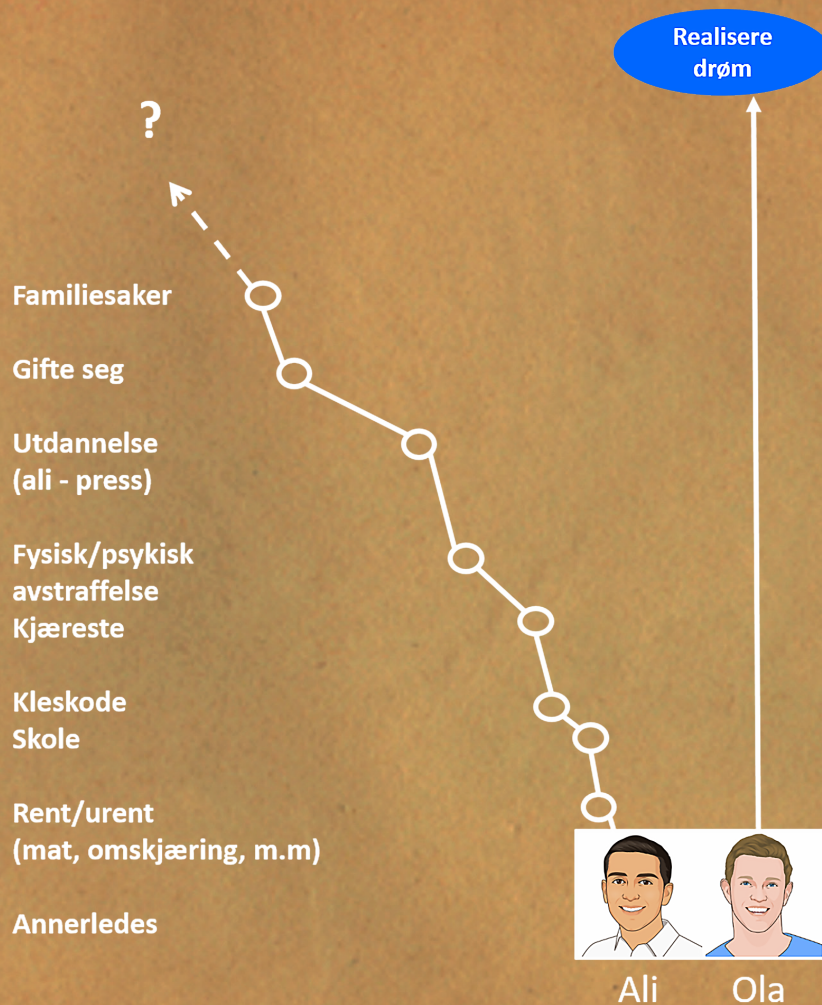

VIS

Veiledning, Integrering og Samskaping

En metode for å møte kulturforskjeller og mestre livet i et nytt land.

VIS-veileder

I Alis kultur er synet på barn svært ulikt det norske, da foreldrene bestemmer hva som er rent/urent, kleskode, kjæreste og ekteskap, utdannelse, jobb, m.m.

Det gjør at Alis vei til egen drøm blir lengre ..

For Ola er det fritt frem til å realisere seg selv – jf. Kunnskapsløftet.

VIS veiledningsverktøy

Dette er et verktøy for kommunens ansatte som følger opp flyktninger som deltar i introduksjonsprogrammet. Flyktningene har enten fått beskyttelse (asyl) eller opphold på humanitært grunnlag, de har kommet som overføringsflyktninger eller på familiegjengenforening. Hensikten med VIS-metoden er at flyktningene (her kalt veisøker) skal integreres i lokalsamfunnet, få mulighet til å reflektere over egen situasjon/egne muligheter og komme raskest mulig ut i jobb eller utdanning etter endt introduksjonsprogram.

VIS som metode gjør det lettere for veiledere i møtet med flyktninger, å snakke om kulturforskjeller og holdninger til det norske samfunnet. Det er et verktøy for systematisk styring av integreringssamtalen. Relasjonen mellom veileder og veisøker og den gjensidige læringen dem imellom, danner grunnlaget for VIS-samtalen der man utfordrer i forhold til holdninger, verdier og kulturelle forskjeller. Nyten er refleksjon, skape indre motivasjon og forandringslæring, som igjen kan føre til at flyktningen blir bedre integrert og kommer raskere til utdanning, jobb, større trivsel og et bedre liv.

Avtale om VIS-veiledning – Veisøker og VIS-veileder, side 7.

Verktøyene i VIS metoden:

- Livskvalitet – hvilke utfordringer?
- VIS-veiledning og Transformativ læring – gjensidighet og balanse mellom kunnskap og det å utfordre
- Motiverende samtaler
- Endringssnakk
- Gruppeveiledninger med rollemodeller. Viktige tema og brobygging mellom gammel og ny kultur
- Være sammen med en frivillig for å bli kjent og høre til i lokalsamfunnet.

På sidene 14-19 noteres løpende mål og delmål. Endelig **resultat** av VIS-veiledningen føres opp **side 19.**

I **Norge** mener vi at god integrering ligger i å **delta i arbeidslivet og ha gode norskkunnskaper**. **VIS** mener at integrering/inkludering handler om mer enn det:

- å utvikle følelsen av tilhørighet
- oppleve en positiv egenverdi (ikke bare i arbeidsliv, men også i hverdagslivet)
- å mestre livet i et nytt land.

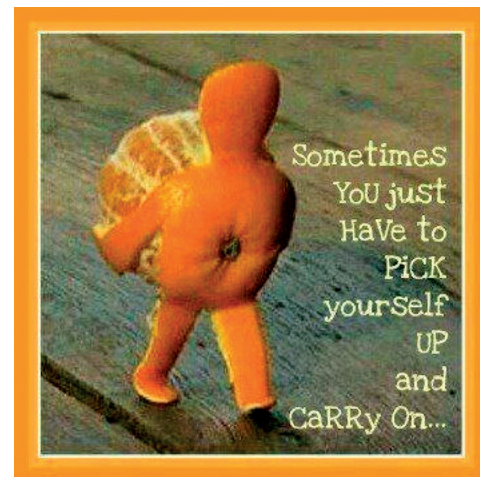
I Brochmann II-utvalgets rapport om langsiktige konsekvenser av høy innvandring heter det at:
«Hvis det norske samfunnet ikke lykkes bedre med integreringen av innvandrere og flyktninger, er det risiko for at økende økonomisk ulegitimitetlikhet kan spille sammen med kulturelle forskjeller og svekke grunnlaget for samhørighet, tillit og samfunnsmodellens».

Utfordringer i kommunene

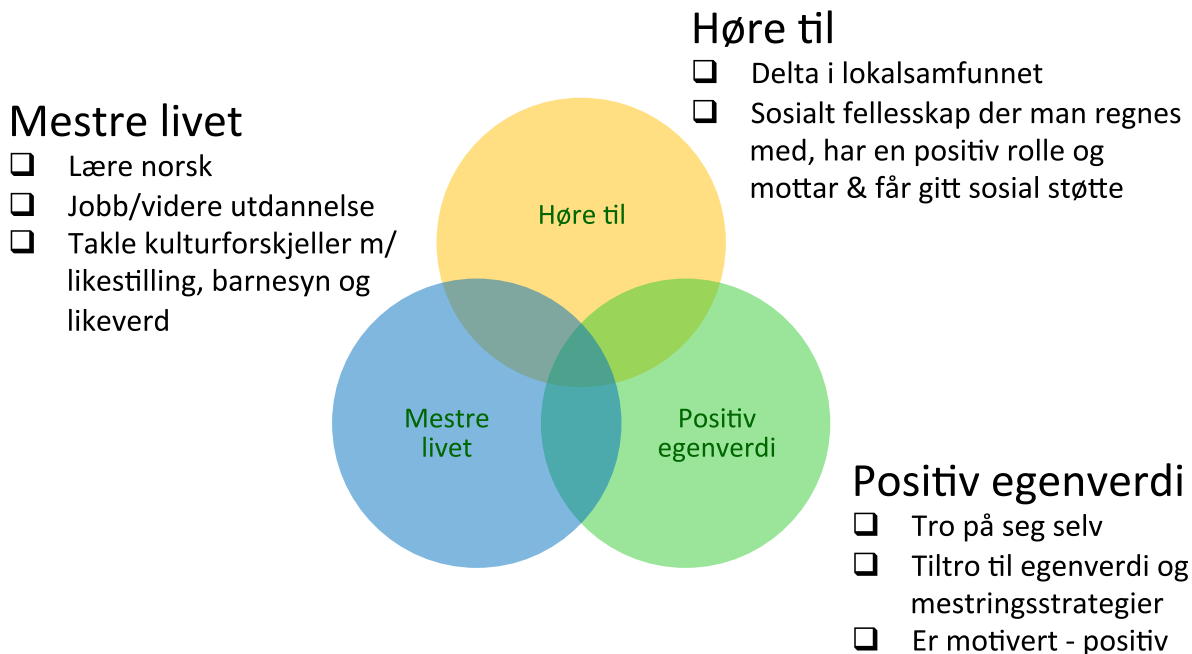
Innvandrerfamilier lever ofte videre med sine referanserammer, kultur og verdisyn fra sin kollektivistiske fortid, når de kommer til et nytt land.

VIS-kommunene opplever at det er store variasjoner når det gjelder hvor raskt integreringen går. Noen viktige faktorer er språkutvikling og tidlig tilknytning til arbeidslivet. En annen faktor er holdninger som ikke passer inn i norsk kultur og lovgivning.

Lav arbeidsdeltakelse blant enkelte flyktninggrupper er utfordrende i forhold til sosialhjelp.

I folkehelseperspektiv er det fokus på livsmestring, velvære og livskvalitet. I modellen under visualiserer vi hva vi mener med **Livskvalitet** i integreringssammenheng. I Introprogrammet er det kulepunktene under «Mestre livet» som får oppmerksomhet, og ikke så mye samliv, barn, bolig eller andre forhold. Det forventes også at man deltar sosialt i to kulturer – sin opprinnelige og lokalsamfunnets. Vi vet at manglende tro på seg selv og egne muligheter innenfor rammene i introprogrammet, vil påvirke indre motivasjon og egne mestringsstrategier. Bruk modellen i planleggingen av veiledningssamtalene. Best resultat får du når alle tre dimensjonene ivaretas.

te-am, 2019

Hvordan skaper vi og opprettholder motivasjon for aktiv integrering gjennom VIS?

Vi vet at indre motivasjon og en kognitiv-emosjonell tilnærming til integreringsprosessen, er en forutsetning for en vellykket integrering (*Sandbæk & Djuve, 2012*).

Læring er en viktig katalysator i VIS og bygger på:

- Læring i meningen å lære å vite, å lære å gjøre, å lære å være og å lære å leve samme (*Delors, 1996*).
- Læring anses også å være drevet av behov for tilhørighet i samfunnet rundt seg og det å kunne leve et liv med mening (*Billett, 2010*).
- **Motivasjon** er avgjørende for at læring, omstilling og integrering skal skje - Hva som setter i gang læring, endring og adferd; Hva som gir den retning; og Hva som holder den ved like, drivkraft (*Imsen 1991:68*).
- Motivasjon handler om **vilje, interesse, lyst til læring og endring**. I tillegg er tro på egen mestring viktig. Tro skaper følelser, og disse følelsene er gull verd i all mestring. Å -
 - a. forklare på en god måte hvorfor VIS er relevant og nyttig,
 - b. skape gode følelser og relasjoner,
 - c. gi tilbakemeldinger som styrker troen på at VIS vil føre til noe bra er viktig utgangspunkt for den enkeltes indre motivasjon (*Tønseth, 2019*).
- **Transformativ læring** handler om læring som involverer transformasjon eller endring hos individet. Innenfor dette konseptet ligger en erkjennelse av at læring kan være noe annet eller noe mer enn tilegnelse av ren kunnskap eller ferdigheter – der vi endrer våre tidligere referanserammer (det vil si perspektiver, vaner, væremåte, verdier, holdninger, måter å tenke og handle på) for å gjøre dem mer inkluderende og åpne for endring. Kjerneelementene i den transformativ læringsprosessen er kritiske refleksjoner over individuelle opplevelser. Samtale eller dialog er avgjørende - en dialog med seg selv og andre. Det er i dialogen opplevelsene og den kritiske refleksjonen utspiller seg. For å gjøre læringen transformativ, må dialogen omfatte direkte oppmerksomhet til holdninger, følelser, personlighet og verdier for deltakerne (*Mezirow 1991-2000*).

Avtale om VIS-veiledning

Som **veisøker** gir du meg - **VIS-veilederen**, innsikt i din kultur og tradisjoner, mens jeg leder veiledningsprosessen. Det er viktig **at vi gir hverandre nok innsikt i hverandres kultur og tradisjoner!**

Med dette inngår jeg en avtale med kommunen inntil 2 år, om å samarbeide etter VIS-metoden.

StedDato

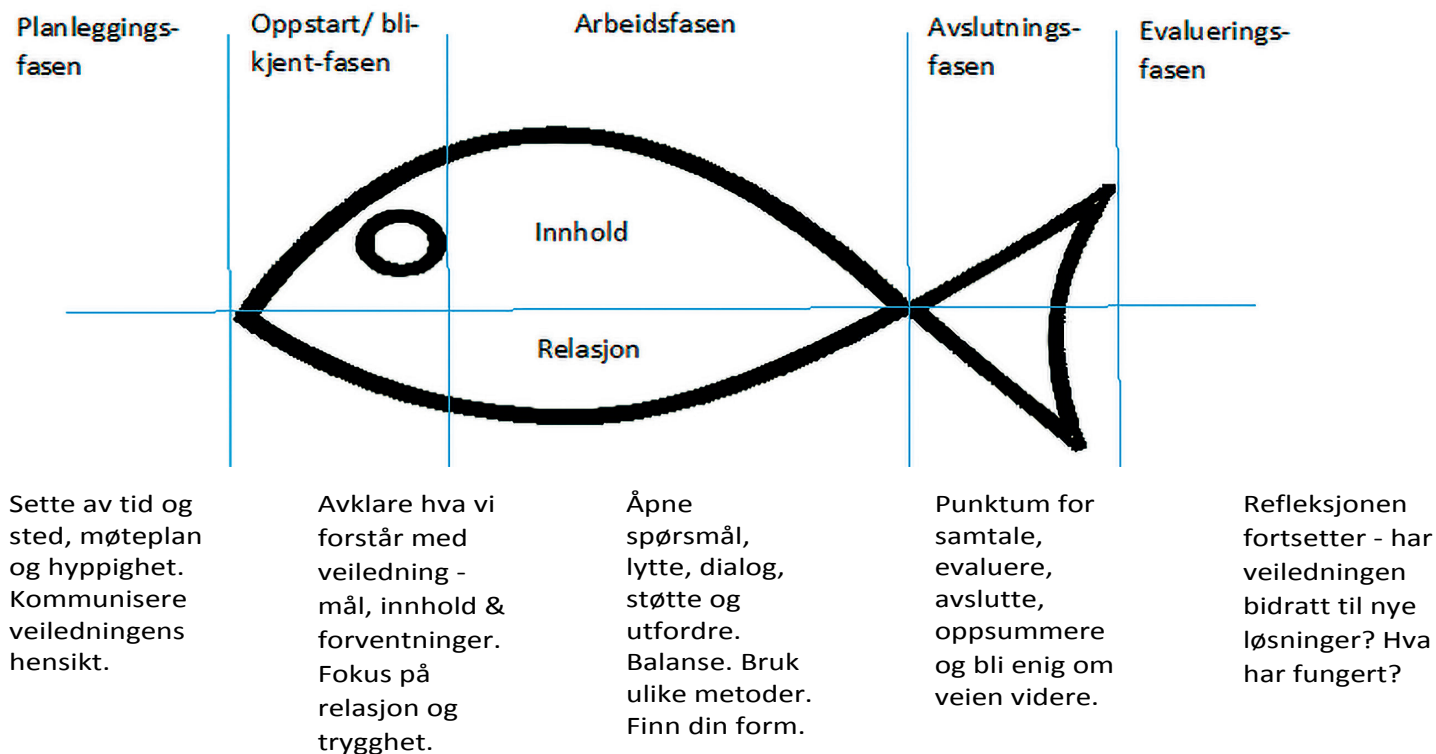
Veisøker

Fødselsdato

VIS-veileder

Avdeling

VIS-veiledning er en systematisk samtale, med gjensidighet og balanse mellom kunnskap og det å utfordre. Nyten er refleksjon, indre motivasjon og forandring. Det er viktig å bruke verktøyet fleksibelt. De to første fasene trengs for å forstå og etablere tillit; Arbeidsfasen er hovedoppgaven hvor relasjonsutviklingen er avgjørende for å få resultater. Når målene i avslutningsfasen etter hvert nås, avtar behovet for veiledning. Refleksjonen og læringen fortsetter i den siste fasen. Strukturen etter (Tveiten, HIOA).

1. Planleggingsfasen

Hva er hensikten med VIS for denne veisøkeren? Se Livskvalitet side 5. Sett av tid og sted, møteplan og hyppighet. Kommunisere veiledningens hensikt. Hver gang du planlegger en ny samtale, tar du utgangspunkt i oppsummeringen fra forrige samtale (se 4 Avslutningsfasen side 14).

2. Bli kjent fasen

Avklare hva vi forstår med veiledning - mål, innhold & forventninger. Fokus på relasjon og trygghet. Det er nødvendig å forstå veisøkers bakgrunn slik at man kan være en god diskusjonspartner ift. drømmer og mål. Ofte justeres målene etter at man har blitt bedre kjent.

Hva som er likt, forskjellig og utfordrende i møte med norsk kultur, får i gang veilednings-prosessen. Evnen og viljen til å dele utfordringer og belyse problemer, øker gjerne når man blir møtt med respekt og kunnskap.

Snakk om veisøkers bakgrunn

Norge: Likt – annerledes - utfordringer

Veisøkers drømmer og mål

3. Arbeidsfasen

I arbeidsfasen jobbes det for å synliggjøre praktiske og kulturelle hindringer ift. mål og drømmer. Her utforsker man sammen, tilfører kunnskap, utfordrer og reflekterer. Åpne spørsmål, lytte, dialog, støtte og utfordre. Balanse. Bruk ulike metoder. Finn din form.

Hvordan skal jeg nå mitt mål?

Familieliv, foreldrerollen, likestilling, arv, forpliktelser, ære og skam, religion, osv.

Annerledeshet og myter om andre kulturer er tema som kan dukke opp flere steder i veiledningen. Noter og ta det frem i arbeids- og/eller avslutningsfasen.

Hvordan møte annerledeshet?

Menneskesyn, respekt, toleranse og likeverd.

Myter om andre kulturer.

4. Avslutningsfasen

Hva var det viktigste i dagens samtale. Hva skal vi arbeide med videre - kortsiktige og langsiktige mål.

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Hva var det viktigste i dagens samtale. Hva skal vi arbeide med videre - kortsiktige og langsiktige mål.

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Hva var det viktigste i dagens samtale. Hva skal vi arbeide med videre - kortsiktige og langsiktige mål.

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Hva var det viktigste i dagens samtale. Hva skal vi arbeide med videre - kortsiktige og langsiktige mål.

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Hva var det viktigste i dagens samtale. Hva skal vi arbeide med videre - kortsiktige og langsiktige mål.

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Dato

Oppsummering – det
viktigste i dag

Oppgaver til neste gang

Langsiktige oppgaver

Hva var det viktigste i dagens samtale. Hva skal vi arbeide med videre - kortsiktige og langsiktige mål.

Dato
Oppsummering – det viktigste i dag
Oppgaver til neste gang
Langsiktige oppgaver
Dato
Oppsummering – det viktigste i dag
Oppgaver til neste gang
Langsiktige oppgaver
Resultat av VIS-veiledningen:
Dato
Jobb
Videre utdanning

5. Evalueringsfasen

Refleksjonen fortsetter - har veiledningen bidratt til nye løsninger? Hva har fungert?

Refleksjonen fortsetter - har veiledningen bidratt til nye løsninger? Hva har fungert?

To hjelpeverktøy til bruk i veiledningssamtalen:

Motiverende intervju (MI), også kalt motiverende samtale, er en effektiv og empatisk metode for samtaler om endring, motivasjon og mestring. Målet er konstruktive samtaler hvor personen får mulighet til «å overtale seg selv» til å bestemme at endring skal skje, og så tenke ut hvordan han best kan få det til. MI-ånden er en underliggende tankegang og innstilling som MI praktiseres ut i fra:
«Å ha en MI-samtale er som å komme på besøk hjem til noen. Du bør gå inn med respekt, interesse og vennlighet, bekrefte det som er fint, og la være å komme med uoppfordrede råd eller å begynne å ommøblere.»

Les mer om MI på [Helsedirektoratet.no](https://helsedirektoratet.no).

Utfordre – lokke frem endringssnakk

Det finnes flere strategier som kan lokke frem endringssnakk:

Spør personen direkte om problemopplevelse, planer om endringer eller tro på egen mestringsevne
Utbroder utsagnet (fortell litt mer om det ..)
Utforskning av bekymringer
Utforsk andre personers synspunkt eller bekymring
Se fremover, fokuser på håp og bedring
Utforsk mål og verdier.

For å stimulere til endringssnakk skal man ikke:

Ha en forurettet holdning overfor personen
Gi ordre, dirigere eller kommandere
Gi råd, forslag eller løsninger
Overtale med logikk, argumentere eller dosere
Dømme, kritisere eller klandre
Gjøre narr av, gi skam eller sette merkelapp
Tolke eller analysere
Forsikre, sympatisere eller trøste
Stille mange lukkede spørsmål

(Tønseth, NTNU, 2019)

Gruppeveiledninger

Den individuelle veiledningen støttes av gruppeveiledning med rollemodell - tidligere integrert innvandrere, som fungerer som brobygger mellom kulturer.

Dato

Tema – kommentarer

Samvær med frivillig

Navn på frivillig

Frivillig organisasjon

Dato

Aktiviteter:

1. Etablere et samarbeid mellom lokalforening og kommunen med ansatte i kommunens flyktningetjeneste (o.l.), sanitetskvinner/andre frivillige organisasjoner og flyktninger.
2. Kursing av kommunens ansatte og sanitetskvinner/andre frivillige før oppstart og etablere rutiner for samarbeid mellom kommunen og frivillige (tilpasses hver kommune).
3. Planlegge og gjennomføre utprøvingen frem til høsten 2020 - organisere lokalforeningene med en dedikert ressurs til hver enkelt flyktning, som er sammen med «sin» flyktning hver 2-4 uke, utvider sosialt nettverk og deltar i fritidsaktiviteter.

Prosedyre ved kobling frivillig, VIS-veileder og veisøker – koblingsmøte, informasjon om veisøker basert på samtykke, aktiviteter og oppfølging.

Taushetserklæring.

Spørreskjema.

Samskaping

VIS er faglig inspirert av dyktige medarbeidere i kommunene Færder, Gran, Lunner, Vinje, Øvre Eiker, m.fl.; rollemodeller i flere av kommunene; Sanitetskvinner og andre frivillige; Christin Tønseth, m.fl., NTNU - Institutt for pedagogikk og livslang læring; Halvard Vike m.fl., Universitetet i Sørøst-Norge (USN); Lars Ueland Kobro, USN, SESAM; Jon Rogstad m.fl. i Fafo og sosialentreprenørene Terje Vangås og Amer Walayet i te-am as.

VIS har fått finansiering fra KS, Norges Forskningsråd – Forkommune-programmet, Fylkesmannen i Buskerud, Vestfold og Telemark; IMDi og ExtraStiftelsen.

